

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет права, публічного управління
та національної безпеки
Кафедра економічної теорії,
інтелектуальної власності та публічного
управління

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

СМАГІН ОЛЕКСАНДР ЮРІЙОВИЧ

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)

УДК 35.007.6.1

(індекс)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

(тема роботи)

281 «Публічне управління та адміністрування»

(шифр і назва спеціальності)

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр
кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело

О.Ю. СМАГІН

(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи

Дачій Надія Василівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

д. держ.упр., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Житомир – 2022

АНОТАЦІЯ

СМАГІН О. Ю. Інформаційно-аналітичне забезпечення управлінської діяльності органів державної влади. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». – Поліський національний університет, Житомир, 2022 р.

У кваліфікаційній роботі визначено поняття та структуру інформаційно-аналітичної діяльності та виявлено особливості інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності органів державної влади.

Проведено оцінку процесу управління та розробку технології інформаційно-аналітичним забезпеченням та проаналізовано функції інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності органів державної влади. Запропоновано напрями інституалізації інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності органів державної влади Житомирського регіону.

Ключові слова: адміністративна реформа, відкритість, державне управління, інформація, інформаційно-аналітичне забезпечення, комунікація, органи державної влади, публічне управління, регіон, управлінська діяльність.

ANNOTATION

SMAHIN O. Informational and analytical provision of management activities of state authorities. – Qualifying work based on the rights of a manuscript.

Qualifying work for obtaining an academic Master's degree specialized 281 «Public management and administration». – Polissia National University, Zhytomyr, 2022.

In the qualification work, the concept and structure of information-analytical activity is defined and features of information-analytical provision of management activities of state authorities are revealed.

The evaluation of the management process and the development of information and analytical support technology was carried out, and the functions of information and analytical support of the management activities of state authorities were analyzed. The directions of institutionalization of information and analytical support of management activities of state authorities of the Zhytomyr region are proposed.

Keywords: administrative reform, openness, state administration, information, information and analytical support, communication, state authorities, public administration, region, management activity.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	7
1.1. Поняття та структура інформаційно-аналітичної діяльності	7
1.2. Особливості інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності органів державної влади	16
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ	29
2.1. Оцінка процесу управління інформаційно-аналітичним забезпеченням органів державної влади	29
2.2. Аналіз функцій інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності органів державної влади	38
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ	44
3.1. Розробка технології інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності органів державної влади	44
3.2. Напрями інституалізації інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності органів державної влади Житомирського регіону	50
ВИСНОВКИ	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	57
ДОДАТКИ	64

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Суб'єктом дії державної влади є складні, багатополлярні, суперечливі та рухливі соціальні спільноти. Це вносить суттєві зміни у форми та методи державного управління і вимагає формування нових механізмів управління як на державному, так і на місцевому рівні.

Одне з важливих завдань адміністративної реформи полягає у зміні характеру взаємовідносин державних органів влади національного та регіонального рівня з громадянами, соціальними групами та організаціями.

На тлі глибокого розшарування сучасного суспільства виникають нові соціальні групи та верстви зі специфічними інтересами та потребами у зв'язку з чим інформаційно-аналітичне забезпечення управлінської діяльності органів влади набуває особливого значення в умовах пошуку ефективних механізмів взаємодії інститутів громадянського суспільства та органів влади, здатних забезпечити зниження соціальної напруженості та зміцнення громадянської згоди. Ефективність управлінських рішень багато в чому залежить від глибини розуміння ситуації та можливих альтернативних підходів до вирішення численних соціально-економічних, політичних проблем, чому сприяє інформаційно-аналітичне забезпечення управлінської діяльності органів державної влади.

Окремі аспекти інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності органів державної влади розглянуто у працях А.В. Пугача, І.В. Рейтеровича, В.В. Степанова, С.О. Телешуна, О.Р. Титаренка, Н.П. Чалої.

Теоретичні положення формування інформаційного суспільства, які розробляли вчені, такі як В.О. Кисельов, М.М. Танчинець, Р.Н. Фурман, О.Р. Яременко.

Мета дослідження – пошук шляхів підвищення ефективності інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності органів

державної влади. Для досягнення поставленої мети передбачається вирішення наступних *завдань*:

- визначити поняття та структуру інформаційно-аналітичної діяльності;
- виявити особливості інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності органів державної влади;
- провести оцінку процесу управління інформаційно-аналітичним забезпеченням органів державної влади;
- проаналізувати функції інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності органів державної влади;
- провести розробку технології інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності органів державної влади;
- запропонувати конкретні напрями інституалізації інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності органів державної влади Житомирського регіону.

Об'єктом дослідження є управлінська діяльність органів державної влади.

Предметом дослідження є процес інформаційно-аналітичне забезпечення управлінської діяльності органів виконавчої влади.

Методи дослідження. Теоретична база кваліфікаційної роботи є сукупністю наукових методів, принципів і прийомів пізнання соціальних явищ, що застосовуються в теоретичній прикладних конкретно-інформаційно-аналітичних дослідженнях, теорії управління та суміжних з ними суспільних науках. На різних етапах дослідження використовуються методи системного, структурно-функціонального, інституційного аналізу, що дозволило комплексно розглянути явища і процеси, що вивчаються, виявити протиріччя, співвіднести сутнісні характеристики та форми їх прояву, трактувати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінської діяльності органів державної влади як складну, цілісну, систему, що розвивається. У роботі також застосовувалися методи наукового пізнання: абстрагування, аналіз і синтез, спостереження, порівняння, якісний аналіз літератури та документів.

Елементи наукової новизни полягають в удосконаленні системи інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності органів державної влади через напрями інституалізації інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності та розробку технології інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади Житомирського регіону.

Інформаційну базу цієї роботи склали: Закони України; Указ Президента України; розпорядження Кабінету Міністрів України, постанови Кабінету Міністрів України; монографії та статті вітчизняних науковців.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання її висновків та рекомендацій у системі заходів, спрямованих на підвищення ефективності державного управління. Отримані результати можуть бути враховані в процесі продовження адміністративної реформи, при вдосконаленні системи інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності органів державної влади.

Апробація кваліфікаційної роботи. Основні положення та висновки кваліфікаційного дослідження обговорені на міжвузівській XIII Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених, магістрів «Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи (секція: Менеджмент, публічне управління та адміністрування)»: у ДДАЕУ, м. Дніпро у жовтні 2022 року; в рамках Міжнародної науково-практичної конференції «Механізми управління розвитком територій» у ПНУ, м. Житомир, 2022 р. та на XXVI Міжнародній науково-практичній конференції (дистанційно) «Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку» яка відбулась 07.11.2022 р., м. Загреб (Хорватія).

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота має наступну структуру: вступ, три розділи, що включають 6 підпунктів, висновки, список використаних джерел та додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Поняття та структура інформаційно-аналітичної діяльності

Під інформаційно-аналітичною діяльністю ми розуміємо як вид управлінської роботи, яка орієнтована на комплексний аналіз сфер життєдіяльності суб'єкта управління, «виявлення найважливіших тенденцій та закономірностей його розвитку, підготовку пропозицій з різних варіантів вирішення тих чи інших проблем, і, зрештою, на підтримку управлінських рішень керівництва та оцінку можливих наслідків реалізації» [15, с.134].

Щоб виявити сутнісні риси інформаційно-аналітичної діяльності, необхідно вивчити складові цього поняття. Оскільки об'єктом нашого дослідження є управлінська діяльність органів державної влади, необхідно досліджувати сутність інформації та аналітики, і навіть їх місце, роль системі управління загалом. Поняття інформація від латинського *informatio* означає «роз'яснення, виклад, уявлення» [11, с. 87]. Загальна теорія інформації сформувалася наприкінці XIX-початку XX століть, коли слово інформація почало вживатися як термін, він позначав, що «завдання вільної преси полягає в поінформуванні читачів про реальний стан справ: преса повинна постачати відомості, але не вселяти ідеї та думки» [23, с.214].

Новий історичний етап теоретичного осмислення поняття «інформація», що почався приблизно в 50-х роках XX ст., пов'язаний з кібернетикою. Родоначальник кібернетики Н. Вінер [58] сформулював принцип єдності інформації та управління, який використав поняття «інформація» для забезпечення змісту, отриманого із зовнішнього світу в процесі пристосування до нього людини та її почуттів. Проте сам автор не вважав це визначення вичерпним і завершеним, оскільки воно окреслює лише ту форму інформації,

яка є «результатом взаємодії людини з середовищем і є відображенням об'єктивного розмаїття останньої в людській психіці» [58, с.100]. Тому подальші спроби розвинути визначення інформації були цілком природними.

Слід зазначити, що у 70-ті роки ХХ в. в наукових публікаціях все наполегливіше підкреслюється «товарний характер» інформації в суспільстві, вивчаються можливості розробки «економічної теорії інформаційних процесів», відмінність собівартості та цінності інформації» [57, с. 110].

Слід зазначити, що дослідники майже єдині у цьому, що «інформація» як більшість первинних понять типу «матерія», «простір», «час» невизначена повною мірою. Інформація – «це необхідний компонент будь-якої діяльності, що вказує на характер мети, способи визначення найкоротшого шляху до неї, методи та засоби подолання цього шляху, прийоми оволодіння метою» [11, с. 69]. Інформація є ключовими моментами будь-якого процесу управління. Безперервна циркуляція інформації між керуючої та керованої підсистемами (суб'єктом та об'єктом), між окремими їх складовими частинами (компонентами) є необхідною, невід'ємною частиною (атрибутом) всього процесу управління, всіх його функцій.

Оскільки об'єктом нашого дослідження виступає діяльність органів влади, необхідно проаналізувати місце і роль інформації в державному управлінні. В управлінні взагалі та й у управлінське рішення являє собою перетворену інформацію, яка передається, а лише з тією, яка безпосередньо необхідна для формування та реалізації державно-управлінських впливів, тобто. управлінської інформацією. Кожна з функцій керування здійснюється лише на основі інформації. Інформація є постійно діючим фактором, роль і значення якого в кожному конкретному випадку визначаються метою, змістом функції управління.

Таким чином, «інформація постає як необхідна умова здійснення управління взагалі та окремих його функцій зокрема. Саме управлінське рішення являє собою перетворену інформацію, яка передається по каналах прямого та зворотного зв'язку» [11, с. 52]. Управління суспільством нерозривно

пов'язані з перебігом процесів інформації, тобто. управління «є у своїй сутності підготовка, прийняття та реалізація ланцюга послідовних рішень керуючої підсистемою на основі інформації, що відображає стан системи та навколишнього середовища» [23, с. 212]. Під інформацією в управлінні зазвичай розуміють повідомлення, що містять відомості про навколишній світ, про внутрішній стан системи та зовнішні умови, які керуюча система використовує у здійсненні управлінських процесів.

Управлінська інформація безпосередньо пов'язана з інформаційними функціями, які виконує управлінська система: 1) «збір директивної інформації, та інформації про стан організації та основних факторів зовнішнього середовища» [51]; 2) переробка отриманої інформації (читання, аналіз, формалізація, обробка, оцінка рівня надійності та достовірності), розробка альтернативних варіантів рішення. Основне завдання цього етапу полягає в тому, щоб «стиснути» інформацію, привести її до вигляду, зручного для ухвалення рішення [57, с. 111.]; 3) ухвалення управлінського рішення. Головним продуктом цього етапу є інформація, що управляє; 4) передача керуючої інформації до об'єкта управління, здійснення заходів, що забезпечують адекватне сприйняття інформації всіма, на кого поширюється керуючий вплив; 5) «організація зворотного зв'язку (потоків облікової, звітної та іншої інформації про характер соціальних процесів, що протікають)» [4, с.78]; 6) «коригування прийнятих рішень відповідно до ситуації, що змінилася в керованій підсистемі і зовнішньому середовищі та інше» [4, с. 79].

Все різноманіття потоків інформації можна поділити на потоки інформації всередині даної системи та на потоки інформації, що циркулює між даною системою та зовнішнім середовищем. Особливо велике значення, на нашу думку, має циркуляція інформації між об'єктом та суб'єктом управління. Інформація цього роду укладає два типи потоків: потоки, що циркулюють каналами прямого зв'язку – від суб'єкта до об'єкта (пряма інформація); потоки, що циркулюють каналами зворотного зв'язку – від об'єкта до суб'єкта (зворотна інформація). Належна організація прямої інформації забезпечує своєчасне та

якісне надходження на об'єкт різного роду (вихідних, коригувальних, контролюючих) команд із боку суб'єкта, а зворотної інформації – надходження у суб'єкт даних про стан об'єкта і досягненні поставленої ним мети.

Можна зробити висновок, що завдяки обміну інформацією системи в цілому з навколишнім середовищем, а також компонентами системи і може здійснюватися їхня взаємодія, внаслідок чого зберігається стійкість, цілісність системи. Інформацію, що циркулює у системі управління, можна класифікувати за різними ознаками [12, с.350]: «за якістю інформації: актуальна, достатня, доступна, аутентична тощо; за джерелами надходження (стосовно державного управління): норми законодавчих та інших актів, що уповноважують державні органи на прийняття певних управлінських рішень; обов'язкові вказівки вищих державних органів; факти, відносини, що виявляються у процесах контролю, які відображають стан керованих об'єктів; проблемні, конфліктні, експериментальні та інші складні ситуації, що потребують оперативного та активного втручання державних органів». Це класичний підхід, запропонований ним спілкуванням з масами.

Для того щоб «радитися з народом, використовувати його багатий досвід» [45, с. 131], інформувати його про події, держава використовує різні форми: виступи керівників органів влади, референдуми, публікації, зустрічі представників влади з громадськими об'єднаннями та інше.

О.В. Половцев [21] поділяє інформацію на чотири види, виходячи з функціональної призначеності: вихідна, регулююча, оперативна та контрольно-облікова. Ця класифікація інформації є найбільш важливою для нашого дослідження з наступних причин.

1. Вихідна інформація необхідна для вироблення та прийняття управлінських рішень, самих рішень або управлінських команд, що визначають організацію керуючих та керованих систем. Щоб ухвалити те чи інше рішення, необхідно попередньо отримати достовірну інформацію про стан проблеми, яку передбачається вирішити. Тільки на основі глибокого, всебічного вивчення вихідних даних можна прийняти обґрунтоване, а отже, можливе рішення.

2. Регулююча інформація представлена різного роду параметрами, нормативами, законами, інструкціями, технологічними картами. Така інформація є приписною, але вона у свою чергу передбачає інформацію, що інформує (дескриптивну). Тільки на основі аналізу та переробки інформаційної інформації можливі переробка та використання інформації, що наказує.

3. Оперативна інформація надходить у процесі функціонування системи та характеризує її повсякденний стан. Така інформація допомагає суб'єкту управління впорядкувати управлінський цикл, визначити послідовність операцій у часі та в просторі, вибрати та закріпити структуру суб'єкта та об'єкта управління, розподілити функції між ланками, визначити їх права та обов'язки. Оперативна інформація дозволяє перекласти управлінські рішення мовою практики, реалізувати їх у справі. У ході реалізації цієї функції управління здійснюється і організація самої інформації, її відбір, взаємодія між її різними потоками та видами, її систематизація та інше.

4. Контрольно-облікова інформація характеризує перебіг та результати роботи системи. Цей вид інформації є відомостями, повідомленнями, вираженими, як правило, у кількісній формі, у кількісних показниках про наявні ресурси, про результати виконання рішень. Облікова інформація, у свою чергу, поділяється на підвиди – статистичну, бухгалтерську, оперативно-технічну. Контрольна інформація нерозривно пов'язана з обліковою. Контрольна інформація відображає ступінь відповідності процесів і результатів функціонування системи вимогам припису, що полягає в рішеннях: програмах, планах, законах, нормах, стандартах.

Вивчивши феномен інформації в цілому, визначивши її місце і роль в управлінні, можна сформулювати наступне визначення. Управлінська інформація – це необхідний і достатній базис, який лежить в основі вироблення, прийняття, реалізації управлінських рішень і дозволяє впорядкувати взаємодію об'єкта і суб'єкта управління, сформувати прямі та зворотні зв'язки.

У свою чергу, управлінська інформація – «це частина соціальної інформації, яка виділена з її загального масиву державно-правових процесів

формування, в свою чергу вона своїм «корінням» проникає в соціальну інформацію, проте вибирає лише інтереси людей та управлінські потреби, їх сукупну владну волю, конкретні механізми та способи управлінської організації та регулювання їх свідомості, поведінки та діяльності» [40].

Осмислення інформаційно-аналітичної діяльності в державних органах влади потребує, на наш погляд, визначення поняття «соціальна інформація». Слід зазначити, що формування наукового поняття «соціальна інформація» не завершений, він замикається з подальшою розробкою в таких загальнонаукових поняттях, як «інформація», «система», «управління», «структура» [42, с. 123].

Залежно від базових моделей, на які спираються дослідники [44, с.47], поняття «соціальна інформація» визначається як «повідомлення, яке може внести зміну до свідомості та поведінки людей, впливає на систему цінностей і шкалу оцінок, що даються громадянам», як «лише частина змісту суспільної свідомості, яка зафіксована в книгах, документах, статтях, радіо- та телепередачах, лекціях, усних повідомленнях та інших носіях...» [44, с.48], як «сукупність відомостей, об'єктивно необхідних для функціонування соціального організму. Комплекс знань про стан та взаємодію різних інститутів суспільства, про зв'язок реальної діяльності людей з розвитком їх свідомості та зворотний вплив суспільної свідомості на суспільну практику» [53, с.358], як «сукупність знань, відомостей, даних та повідомлень, які формуються та відтворюються в суспільстві та використовуються індивідами, групами, організаціями, класами, різними соціальними інститутами для регулювання соціальної взаємодії, громадських відносин, а також відносин між людиною, суспільством та природою» [50, с.140]. На наш погляд, соціальна інформація в загальному плані – це інформація, що циркулює в суспільстві та впливає на нього. За змістом вона поділяється на наукову, ідеологічну, технічну, економічну, політичну та інші. Соціальна інформація є багаторівневе знання, «характеризує як суспільні, і конкретні процеси, які у різних соціальних, професійних, регіональних середовищах» [10, с.196].

Соціальна інформація є якісно вищим і найскладнішим видом інформації, властивим лише людині. Вітчизняні вчені В. Цимбалюк, В. Гавловський, В. Кашпур [54, с.34] підкреслюють, що «соціальна інформація – це особливий вид інформації, що з'явився в результаті розвитку свідомості людини, в процесі соціального узагальнення і відбиває суспільні відносини людей. Ускладнення систем управління у суспільстві призвело до того, що загострилася проблема якісної оцінки соціальної інформації (її актуальності, достовірності, повноти) до необхідності всебічної її переробки. Процес поширення інформації в суспільстві покликаний обслуговувати інтереси складних систем (соціальної, політичної), що складаються з великої кількості компонентів, що потребують зв'язку та управління».

Проведений аналіз феномена соціальної інформації дозволяє зробити висновок про те, що поняття «соціальна інформація» не встоялося достатньою мірою, тому ми розуміємо під соціальною інформацією систему сукупних даних (відомостей), які виступають одночасно метою та детермінантами соціальних перетворень тією мірою, в якій вони (відомості) відповідають очікуванням суб'єкта соціальної дії та містять необхідний та достатній матеріал для реалізації його потреб.

З цього твердження, враховуючи раніше наведену класифікацію управлінської інформації, впливають вимоги, яким має відповідати соціальна інформація. Вона, по-перше, має бути доведена до суб'єкта, у зв'язку з чим інформація має циркулювати по тих каналах, до яких суб'єкт має доступ, інакше кажучи, бути доступною. По-друге, вона має бути відзначена суб'єктом і виділена їм із усього потоку доступної йому інформації, тобто. соціальна інформація має привертати увагу. Нарешті, соціальна інформація повинна спонукати суб'єкта до соціальної дії, тобто повинна містити (у явній чи неявній формі) спонукальний мотив (мотиви). Остання вимога є визначальною, оскільки соціальна інформація з необхідністю та достатністю реалізується лише у процесі організаційно-перетворюючої діяльності суб'єкта. Але водночас

реалізація цих функцій інформації не веде до соціальних перетворень, якщо відсутня мотив (ідея) цих перетворень.

Провівши аналіз поняття «інформація», «соціальна інформація», визначивши місце та роль цих феноменів в управлінні та державному зокрема, перейдемо до вивчення другої складової поняття «інформаційно-аналітична діяльність».

На наш погляд, саме інформаційно-аналітична діяльність у сучасному світі є невід'ємною частиною ефективних соціально-інформаційних технологій управління та самоврядування, засобом досягнення високого ступеня соціальної керованості. До початку 90-х років ХХ століття інформаційно-аналітична діяльність зазвичай не виділялася в самостійну галузь наукових знань, а вивчалася, як правило, у рамках вирішення практичних завдань класу «дослідні операції» [40]. У розвинутих країнах почали застосовувати нові соціально-інформаційні технології, збільшилася інтенсивність інформаційних потоків, інформаційних сплесків. У зв'язку з даними явищами актуалізувався новий інформаційний режим, який супроводжувався глобалізацією інформаційної взаємодії та взаємозалежності, підвищенням ефективності соціально-інформаційних технологій управління та самоврядування в соціумі. Необхідність здійснювати цілеспрямовану політику, ефективно діяти за умов нового інформаційного режиму зажадала виходу якісно інший рівень інформаційно-аналітичної діяльності розвинених західних країнах, а в Україні призвела до усвідомлення важливості цієї діяльності та створення основ її системи.

Широка громадськість мала можливість спостерігати застосування аналітики, аналітичного супроводу у політичній, економічній та конкурентній боротьбі, у процедурах лобювання чийхось інтересів при прийнятті рішень у найвищих сферах вітчизняної політики, у масових рекламних кампаніях, у кампаніях з маніпуляції. суспільною думкою, коли стикалися думки різних заангажованих аналітиків, у великомасштабних та локальних інформаційних конфліктах, дезінформаційних акціях тощо. Усі ці факти негативного прояву

інформаційно-аналітичної діяльності особливо гостро сприймаються широкими масами. Об'єктивна слабкість громадянського суспільства та його інститутів, практична відсутність незалежних каналів висвітлення думки громадянського суспільства, слабкість та конформізм громадської думки тощо. сприяють негативному впливу інформаційно-аналітичної діяльності на суспільство загалом.

Слід зазначити, що практичний та науковий аспекти інформаційно-аналітичної діяльності нерозривно пов'язані між собою, і доводять це такі факти. Інформаційно-аналітична діяльність виконує насамперед завдання якісно-змістовного перетворення інформації, функціонально перетинаючи у цьому плані з науковою (виробництво нового знання) та управлінською діяльністю (розробка варіантів рішень, сценаріїв).

На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що кінцевим результатом інформаційно-аналітичної діяльності є інформаційний продукт (Додаток А). Через інформаційну аналітику це виражається, з одного боку, в концептуальному підживленні аналітичних служб науковцями, необхідними для стратегічного управління (міжгалузева взаємодія). З іншого боку, державна наука, перебуваючи в кризовому стані, є джерелом кадрів для вітчизняної аналітики, утворюючи досить стабільний канал міграції фахівців у нову галузь (трансферт кадрів).

Таким чином, при вивченні теоретичних засад інформаційно-аналітичної діяльності, ми довели, що в Україні відбувається процес становлення інформаційної аналітики, яка супроводжується такими процесами, як інституціоналізація, професіоналізація та соціалізація. Ці процеси призвели до створення основ інформаційно-аналітичної діяльності, але не сформували систему її функціонування в різних сферах життя суспільства, яка повинна забезпечувати управлінські рішення на кожному етапі прийняття як стратегічного, так і оперативного прийняття рішень.

При вивченні основ інформаційно-аналітичної діяльності було виявлено як позитивний, так і негативний вплив інформаційної аналітики на життя

соціуму, що свідчить про необхідність розробки теорії інформаційно-аналітичної діяльності, науково-методичного супроводу інформаційно-аналітичних служб та центрів аналізу інформації. Визначена нами у зв'язку з цим сутність інформаційно-аналітичної діяльності через визначення місця та роль інформації та аналітики в управлінні свідчить, що інформаційно-аналітична діяльність передуює виконанню всіх основних функцій управління, які базуються на ньому, черпають у його результатах інформацію. Іншими словами, інформація та аналіз нерозривно пов'язані між собою і є невід'ємною частиною управління, формуючи самостійний вид діяльності – забезпечення управління.

1.2. Особливості інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності органів державної влади

Інформаційний супровід управління, аналітичне забезпечення процесу прийняття рішень, як і багато інших соціальних сфер, протягом 90-х років пережили серйозні зміни, в яких відбилися всі протиріччя та біди перехідного періоду, труднощі відмови від тоталітарного стилю мислення та методу організації роботи та пошуку нових, демократичних форм.

З середини ХХ століття розвинений світ почав пошук поєднання ринкових та державних механізмів регулювання, їх постійного коригування.

Управління, перш за все починається з визначення цілей і завдань, зі стратегічного планування, воно має постійно супроводжуватися аналізом та прогнозом розвитку конкретних ситуацій, а будь-яке управлінське рішення передбачає аналітичні опрацювання, прогноз розвитку ситуації та наслідків прийняття рішення. Існуюча система інформаційного забезпечення органів державної влади та управління, що забезпечувала планове ведення національного господарства за допомогою централізованого управління, у 90-ті роки почала цілеспрямовано руйнуватися та трансформуватися під нові умови управління.

На початку 90-х років через серйозні матеріальні труднощі органи влади як би «виштовхнули» зі своїх апаратів підрозділи і особливо кадри, які здійснювали інтелектуальну підготовку рішень, що готували оціночні та прогностичні матеріали для осіб, які приймали такі рішення. Цим були створені передумови для формування безлічі фірм, агентств, центрів, інститутів аналітичної спрямованості, які і стали пропонувати свої послуги влади [43].

Значне кадрове оновлення продемонструвала політика: на зміну висуванцям радянського часу, які мали переважно технічну освіту, до органів влади, починаючи з парламенту та законодавчих зборів і закінчуючи Офісом Президента України, прийшли люди з гуманітарною освітою. Цей своєрідний кадровий «коловорот» призвів до того, що у важелів влади виявилися люди, які не мали тривалого досвіду управління, не знали реальної обстановки в країні, потребували інтелектуальної підтримки фахівців, здатних бути консультантами, давати поради.

Роздержавлення інтелектуальної, інформаційної сфери супроводжувалося помітним впливом фахівців. На зміну кабінетній паранауці приходять оперативна політологія, яку найменше цікавить виявлення закономірностей і найбільше – конкретний результат, у тому числі пов'язаний із досягненням влади.

А в політиці спостерігається помітний обмін кадрами зі сферою її інформаційно-аналітичного супроводу: учорашні радники чи депутати відкривають сьогодні приватні інститути, започатковують фонди. А люди, які прийшли на посади до виконавчих і законодавчих органів влади, використовують, у свою чергу, знання і досвід відставних чиновників і політиків [43].

Таким чином, інформаційно-аналітичне забезпечення управлінської діяльності державних органів влади як система практично зруйнована як у плані відстеження та дослідження соціальної ситуації з метою формування єдиної соціальної політики, так і у формуванні кадрової політики.

Цей висновок підтверджується думкою учасників опитування, яке було проведено серед представників державних органів влади щодо оцінки інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності державних органів влади. Більше половини респондентів (54,8%) оцінюють стан цієї діяльності як «середнє», 22% – як «погане» [55, с.125].

Показово, що експерти водночас наголосили, що їм особисто доводиться знайомитися з інформаційно-аналітичними матеріалами, які готуються у їхньому відомстві для службового користування. Причому завжди це роблять 45,2%, котрий іноді – ще 51,6% [55, с.123]. Зіставлення даних дозволяє зробити висновок, що аналітичні матеріали готуються в органах державної служби вкрай нерегулярно, епізодично і саме тому не є важливим каналом отримання відомостей про сферу діяльності відомства. Втім, такий стан справ певною мірою залежить від державних службовців. Вони зазначили, що беруть участь у підготовці інформаційно-аналітичних матеріалів. Як правило, займатися цим їм доводиться лише іноді (58%), але частина службовців (29%) працює над цим постійно [55, с. 126].

Тим часом експерти мали досить чітке уявлення про те, які саме аналітичні матеріали повинні готуватися для підтримки рішень та інформування співробітників: матеріали з актуальних проблем діяльності відомства (90,3%), матеріали про загальні проблеми розвитку країни (29%), огляди зарубіжних публікацій, що стосується сфери діяльності відомства (29%), огляди засобів масової інформації (19,4%) [55, с. 126].

Навіть ті аналітичні матеріали, які готуються в апаратах, доступні далеко не всім можливим «адресантам». По перевагу вони надходять керівництву (83,9%), лише у половині випадків – функціональним підрозділам (51,6%).[55, с.127]. На сьогоднішній день склалася модель, що поєднує у собі фрагменти старої системи, які не здатні, на наш погляд, подати достовірну інформацію.

Отже, відбулося зміна цілей та завдань інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності органів влади, руйнація наукових та професійних шкіл та співтовариств.

У більшості органів державної влади та управління немає стійко діючих, що забезпечують наступність кваліфікованих інформаційно-аналітичних структур, як наслідок немає налагодженої системи комунікації за однотипним спектром завдань та проблем між різними відомствами та регіонами [8]. Однак якщо на початку 90-х років інформаційно-аналітичне забезпечення управлінської діяльності органів державної влади залишається незатребуваним, то потім воно починає розглядатися лише у контексті здійснення управлінських функцій керівника органу влади. Відбувається свого роду концентрація, централізація інформаційно-аналітичної діяльності навколо першої особи організації.

Таким чином, у системі державного управління серйозно змінюються підходи до усвідомлення мети та призначення інформаційно-аналітичної роботи, які пов'язані з функціонуванням його всередині організації. Проте існують проблеми інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності органів державної влади у зв'язках із зовнішнім середовищем.

Так було в період початку демократичним формам державного устрою суспільство ставить завдання оперативного доведення до громадян актуальної інформації, відкритості і прозорості державного управління. Вимоги збереження режиму інформаційної відкритості державного управління та державної служби містяться у низці нормативних документів, прийнятих в державі, а саме – Закон України : «Про інформацію» [22]; «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» [25]; «Про національну програму інформатизації» [31]; розпорядження Кабінету Міністрів України: «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні» [34]; «Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації» [35]; «Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні» [36]; «Про затвердження Порядку формування та виконання регіональної програми і проекту інформатизації» [37].

Ідеї реформи державного управління висвітив М.М. Танчинець [51]: «Ключове питання будь-якої влади – це довіра громадян до держави. У сфері надання соціальних послуг особливо потрібна ефективність, прозорість і чіткість. Кожен громадянин нашої країни повинен точно знати, що саме він має право безкоштовно отримувати від публічної влади. І так само – за органами влади всіх рівнів мають бути закріплені сфери їхньої відповідальності»

Тим часом саме існування урядових програм переходу систем управління, у тому числі системи державного управління, на базу інформаційно-комунікаційних технологій свідчить, що йдеться не просто про нові технічні засоби управління, а й нову його якість – зміну самого характеру управління. Слід зазначити, що головною метою проведеної в даний час адміністративної реформи є адаптація цілей, методів, пріоритетів діяльності державних структур, виконавчих органів влади в тому числі, до потреб громадян, підвищення якості послуг, а через це підвищення якості їх життя та одночасне стимулювання участі у вирішенні суспільних проблем. Для досягнення цих цілей передусім необхідні відкритість і прозорість діяльності владних структур, зміцнення їхнього авторитету та довіри до них членів суспільства, забезпечення підтримки з боку громадян та їх об'єднань конкретних дій та політики владних структур.

Перетворення в системі державної влади безпосередньо пов'язані з реформуванням державної служби, які відображені в прийнятому Законі України у 2015 р. «Про державну службу» [28] та у прийнятій Концепції у 2017 р. «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні» [26]. Тому, що були такі проблеми у державній службі, як: слабе використання сучасних технологій державного управління, насамперед інформаційних, які відповідають завданням реалізації масштабних загальнодержавних програм та проектів; інформаційна закритість діяльності органів державної влади. У зв'язку з цим у Концепції [26] було визначено такі завдання: «навести систему державної служби та технології професійної діяльності державних службовців у відповідність до сьогоденних громадських відносин з владою і новими економічними умовами; забезпечити відкритість та

чітку регламентацію діяльності органів державної влади та державних службовців; підвищити довіру громадян держави до органів державної влади за рахунок покращення якості наданих послуг органами державної влади, раціонального використання державних ресурсів та активного використання сучасних інформаційних технологій».

Ефективним державне управління буває тоді, коли воно перебуває під постійним контролем громадянського суспільства, будується на базі знань (науки), досвіду (узагальнення практики), зв'язків із суспільством, звіту перед громадянами. На наш погляд, саме інформаційно-аналітичне забезпечення органів державної влади сприятиме відкритості та прозорості влади, пошуку механізмів реалізації соціально значущих принципів, завдань, заявлених у наведених вище нормативних документах. У свою чергу, це підкреслює актуальність дослідження інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади.

Для розкриття сутності інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності органів державної влади необхідно розмежувати такі поняття: «інформаційне» та «інформаційно-аналітичне» забезпечення управлінської діяльності органів виконавчої влади, виявити їх відмінні риси та проблеми функціонування. Під інформаційним забезпеченням розуміють – «інформаційне обслуговування управління як дія з надання потрібної інформації для управлінської діяльності із заданою періодичністю, як заходи щодо створення інформаційного середовища управління» [16, с.152].

Сутність інформаційного забезпечення управлінської діяльності, полягає у задоволенні інформаційних потреб органів управління; формування, розміщення, наповнення, підтримки, актуалізації та використання інформаційних ресурсів організації; створення та розвитку систем обробки та передачі інформації. Інформаційне забезпечення управління вирішує завдання задоволення інформаційних потреб органів управління; відбору первинних відомостей та джерел інформації; систематизації та класифікації інформації; безперервного процесу збору, переробки та поширення інформації;

забезпечення доступу до інформаційних ресурсів; приведення інформації до єдиного формату, фільтрації, агрегування та актуалізації інформації.

Однак система інформаційного забезпечення управління у виконавчих органах влади, на наш погляд, функціонує недостатньо ефективно. Далі проведемо аналіз факторів, що не дозволяють достатньо повно використовувати інформаційне забезпечення управління. Багато відомчі системи перебувають ще на стадії становлення, не передбачають варіанти взаємодії з іншими інформаційними системами. Нерідко їх використання через слабке та нерегулярне фінансування розтягується на багато років, і в результаті вони морально старіють ще до здачі в експлуатацію. А оскільки розробка цих систем не координується, багато хто з них несумісний у програмному та інформаційному відношенні. Політичне керівництво нашої країни, яке звикло до роботи в жорстких ієрархічних системах, абсолютно впевнене в тому, що на будь-який запит воно негайно отримає адекватну та достовірну інформацію, і прагне обмежити доступ до найважливішої інформації.

Непорозуміння політичним керівництвом важливості інформаційного забезпечення призводить до стагнації процесу утворення горизонтальних інформаційних зв'язків навіть усередині однієї організації, не кажучи про міжвідомчі зв'язки та зв'язки з громадськістю, наслідком чого неминучим стають фрагментарність, недостовірність, непорівнянність і неможливість зведення інформації, яка надається керівництву. Інформаційні потреби кожного з державних органів офіційно не зафіксовані і через невизначеність мають тенденцію до надмірного розширення. Державні органи влади, як правило, не зацікавлені в наданні інформації, яка перебуває в їхньому розпорядженні або є продуктом їх власної діяльності. Вони не можуть повною мірою відповідати за те, як вона буде використана після передачі [11, с. 97]

Таким чином, діяльність із забезпечення, наприклад, економічної безпеки, а також облік, аналіз, контроль економічної діяльності суб'єктів господарювання здійснюються регулюючими органами в умовах відомої невизначеності та дефіциту інформації. При цьому має місце дублювання

функцій, процеси управління, не охоплені жодним з регулюючих органів, неузгодженість дій, відчувається дефіцит багатопланової та коректної інформації про процес та об'єкт регулювання. Окремий регулюючий орган бачить лише частину картини ринкової економіки, дуже фрагментарно представляє реальний стан економічної безпеки країни. Йому часом бракує об'єктивної інформації про сприятливий вплив низки регулюючих елементів на ринкову систему, а та, що є, тлумачиться неодноково.

Не забезпечено методологічну єдність діяльності державних органів, сумісність вихідних даних, одержуваних із різних джерел, раціональний розподіл функцій. Інформатизація державних органів проводиться у межах відповідних програм, тобто. обмежена фактично створенням відомчих інформаційних систем, але це нерідко породжує паралелізм у роботі. Організаційно-технічні рішення в таких випадках слабо координуються, що призводить до розпилення і без того мізерних бюджетних коштів.

Крім того, функції забезпечення економічної безпеки в мирний час і в кризових ситуаціях найчастіше виконуються в різних системах. Відомчі інформаційно-аналітичні системи розвиваються дуже нерівномірно і знаходяться на різних стадіях застосування.

Провівши аналіз сутності та проблем функціонування інформаційного забезпечення управлінської діяльності органів державної влади, можна зробити висновок, що інформаційне забезпечення управління дозволяє обробляти інформацію, використовуючи при цьому всі можливі технічні засоби, здійснювати сумісність локальних продуктів, зменшувати дублювання діяльності. Тобто під інформаційним забезпеченням ми розуміємо техніко-технологічний, кібернетичний підхід до обробки інформації. У цьому, на наш погляд, його головна відмінність від інформаційно-аналітичного забезпечення управління, в основі якого, закладено синтез інформації та аналізу, аналітична, а не технічна обробка інформації.

Інформаційно-аналітичне забезпечення управлінської діяльності органів державної влади може розглядатися у різних аспектах: як основа сталого

розвитку соціуму – «це особлива галузь людської діяльності, покликана забезпечити інформаційні потреби громадянського суспільства за допомогою аналітичних технологій та отримання якісно нового знання» [15, с.134]; як основа в соціальному управлінні – діяльність, направлена на систематичне отримання об'єктивної, оптимальної, інформації про актуальні, соціально значущі процеси в суспільстві, діагностику та прогнозування їх розвитку, для прийняття ефективних управлінських рішень; як фактор легітимності та спосіб підвищення ефективності державного управління – «системна єдність процесів збору, обробки та аналізу інформації, що здійснюються в інтересах встановлення поточного стану та тенденцій зміни суб'єкта та об'єкта управління, середовища їх взаємодії, а також в інтересах синтезу прогностичних моделей та прогнозів зміни ситуації в системі, утвореної сукупністю суб'єкта та об'єкта управління» [46, с.234].

Існуюча в державі громадська система розглядає державне управління як необхідний регулятор економічного та соціального розвитку, що передбачає застосування широкого спектра економічних важелів. Досягнення інформаційної аналітики у сфері збору та обробки даних дозволяють прогнозувати в національному масштабі оперативне реагування на зміну ринкової кон'юнктури. Нерозуміння ролі інформаційно-аналітичних ресурсів на рівні виконавців викликане домінуванням техніко-технологічного підходу до управління, який з появою сучасних електронних засобів зберігання, обробки та розподілу інформації перейшов на новий рівень. Зосередження уваги на самій постановці проблеми, розробці систем підтримки прийняття рішень перетворює процес прийняття рішень на виконавчому рівні на самоціль. Ціль управління як функції політичної влади розмивається, процес відривається від змісту і починає функціонувати сам по собі.

Таким чином, процес управління перетворюється на ланцюжок слабо пов'язаних з реальним життям нормативних актів, що призводять до непередбачених соціальних наслідків. Необхідна переорієнтація процесу створення системи підтримки ухвалення рішення на процес функціонування

інформаційно-аналітичного забезпечення влади, в якому основу складуть політологічні, соціологічні, соціально-психологічні концепції. Недооцінка статусу інформаційно-аналітичних ресурсів влади як сегменту самого ринку інформації, інформаційних та телекомунікаційних технологій та послуг веде до відставання органів влади від новостворених економічних структур у цій сфері, в якій, здавалося б, влада в державі завжди була поза конкуренцією у сфері управлінських технологій.

Інформаційно-аналітичне забезпечення управлінської діяльності державних органів влади утруднено як у методичному, так і в організаційному відношенні. Навіть знання про наявність необхідної інформації не гарантує її отримання, бо відносини між джерелами та споживачами інформації загалом не регламентовані. У виконавчих органах влади, на наш погляд, відбувається перекис у бік використання інформаційного забезпечення управління. Одна з причин полягає в тому, що більшість коштів, які направляються на інформатизацію, витрачається на придбання техніки без інтелектуальних програмних засобів обробки інформації. За такого підходу в органах влади та управління, оснащених сучасними комп'ютерами, не створюється якісно нова інформація – інформація для прийняття рішення, а технічні ресурси використовуються вкрай неефективно. У комерційних структурах така ситуація спостерігається значно рідше.

Як ми зазначали раніше, ефективність державного управління повинна будуватися на зміцненні постійного та рівноправного діалогу органів влади та суспільства, стимулюванні залучення громадян у процес управління, узгодженні діяльності влади з громадськими інтересами. Тому при досягненні поставленої мети слід враховувати, що інформаційно-аналітична діяльність органів державної влади носить двоєдиний характер, включає не тільки вплив органів влади на інститути громадянського суспільства, а й громадськості на владу.

Враховуючи вищевикладене, можна розділити функції діяльності органів державної влади інформаційно-аналітичного забезпечення на дві групи:

внутрішню – інформаційно-аналітичний супровід прийняття управлінських рішень; зовнішню – інформаційно-аналітичне забезпечення взаємодії органів державної влади із суспільством.

До внутрішньої групи функцій, що забезпечують інформаційно-аналітичний супровід діяльності самого органу управління, пов'язаної з прийняттям конкретних управлінських рішень, слід віднести [20]: 1. Забезпечення внутрішніх комунікацій органу управління, організація доступу до зовнішніх та внутрішніх інформаційно-аналітичних продуктів; 2. Забезпечення необхідного рівня якості прийнятих рішень за рахунок: збору, аналітичної обробки та надання органу управління в різних режимах фактографічної інформації про поточну, бажану та прогнозовану ситуацію в об'єкті управління та в зовнішньому середовищі; «збирання та надання органу управління в різних режимах документів науково-методичного, аналітичного, юридичного характеру та доступу до спеціально організованих фондів вхідних, внутрішніх та вихідних документів» [52, с.19]; 3. Забезпечення необхідного рівня якості прийнятих рішень ній за рахунок поглиблення процедур аналізу та прогнозування ситуацій у об'єкт управління, а також за рахунок оцінки наслідків прийнятих рішень, прогнозування їх розвитку у вигляді: «підготовки змістовної частини управлінських рішень та їх документального оформлення; аналізу обґрунтованості та юридичної правомірності прийнятих рішень; проведення погоджувальних процедур і процесів групового прийняття рішень» [52, с.61].

До зовнішньої групи функцій, що забезпечують взаємодію органів державної влади з громадськістю, слід віднести ряд специфічних соціальних функцій: демократизації державного управління; сприяння розвитку інститутів громадянського суспільства; організації соціальної взаємодії органів виконавчої влади та громадянського суспільства; встановлення соціальної згоди у суспільстві; формування соціально-ідеологічних установок громадянського суспільства.

Перелічені соціальні функції інформаційно-аналітичної діяльності органів державної взаємообумовлені причинно-наслідковими зв'язками, одну мету не можна досягти без іншої: на формування громадянського суспільства необхідна демократизація управління, а демократизація неспроможна відбутися без відповідних установок суспільства. Але ключовим моментом у запропонованих функціях є забезпечення взаємодії громадянського суспільства та держави.

Взаємодія інститутів громадянського суспільства та державних органів влади пов'язана з пошуком шляхів досягнення політичної та громадянської згоди, подолання кризи у відносинах між державою та суспільством, необхідністю формування більш ефективного механізму взаємовідносин законодавчих та виконавчих органів влади, розвитку державних та громадських засад в управлінні. Сьогодні в умовах агресії Росії в нашій державі одночасно йдуть два процеси: становлення української державності та становлення громадянського суспільства. У цілому це створює сприятливі можливості для розвитку та зміцнення демократичних норм у всіх сферах життя. Водночас ці умови ще недостатньо використовуються для повнішої демократизації держави. У цьому особливу цінність набуває аналіз процесу взаємодії структури державної влади та інститутів громадянського суспільства.

Сутність інформаційно-аналітичного забезпечення взаємодії органів державної влади з громадськістю, на наш погляд, полягає у наданні органам влади необхідної інформації, яка правильно орієнтувала б їх при підготовці та прийнятті рішень; в об'єктивному виявленні ставлення громадськості до прийнятих рішень (зворотній зв'язок); широкому інформуванні населення про основні напрямки діяльності органів влади, про плани та перспективи цієї роботи; у виявленні громадської думки про найбільш важливі проблеми, які необхідно вирішувати органам влади.

Інформаційно-аналітичне забезпечення взаємодії органів державної влади з громадськістю відіграє істотну роль, будучи необхідним елементом державного управління, оскільки орієнтоване на зниження суспільного

антагонізму, узгодження інтересів різних соціальних суб'єктів як взаємозалежних та рівноправних та формує стратегію взаємодії з урахуванням соціальної адресності.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

2.1. Оцінка процесу управління інформаційно-аналітичним забезпеченням органів державної влади

Відповідно до Закону України «Про національну програму інформатизації» [31]: «інформатизація – організаційний соціально-економічний та інноваційний процес створення оптимальних умов для задоволення інформаційних потреб та реалізації прав громадян, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, організацій, громадських об'єднань на основі формування та використання інформаційних ресурсів».

Наведене нормативно закріплене визначення поняття «інформатизація» дозволяє виділити основні компоненти та поняття процесу управління нею. По-перше, як випливає з наведеного визначення, інформатизація – це насамперед постійно те, що відбувається, складний інноваційний соціально-економічний та науково-технічний процес, що зачіпає все громадянське суспільство та його соціальні інститути, що вимагає розробки адекватних методології та технологій керування. По-друге, наведене вище визначення інформатизації дозволяє виділити мету інформатизації, саме: «задоволення інформаційних потреб і реалізація прав, і навіть об'єкти інформатизації, саме: громадяни, органи структури державної влади, місцевого самоврядування, організації, громадські об'єднання» [18, с.38].

По-третє, з наведеного визначення впливають основні завдання інформатизації, а саме: «створення оптимальних умов для досягнення цілей інформатизації» [22].

Аналіз терміну «інформатизація» дозволяє уточнити визначення терміну «інформатизація» стосовно регіональних органів державної влади.

Інформатизація регіональних органів державної влади – «організаційний соціально-економічний та інноваційний процес який виробляє оптимальні умови для задоволення інформаційних потреб та реалізації прав регіональних органів державної влади, їх посадових осіб на основі розробки та впровадження в їх діяльність сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, формування та використання інформаційних ресурсів» [22]. Вирішення основного завдання інформатизації, а саме: створення оптимальних умов для досягнення цілей інформатизації, – відбувається в рамках трьох діалектично взаємопов'язаних процесів: медіатизації, комп'ютеризації та інтелектуалізації.

На думку Л.Ф. Кузнеця [16, с.152], «медіатизація – процес формування необхідних інформаційних ресурсів, вдосконалення методів збору, зберігання та поширення інформації; комп'ютеризація – процес вдосконалення технічних засобів, інформаційних технологій пошуку та обробки інформації; інтелектуалізація – процес розвитку знань і здібностей людей до сприйняття та породження інформації (знань) ... » [16, с.152].

Аналіз нормативної правової бази [37] в галузі реалізації державної політики інформатизації, практики інформатизації органів державної влади на державному та регіональних рівнях показує, «що медіатизації, комп'ютеризації та інтелектуалізації є основними об'єктами управління в ході організації управління інформатизацією, а рівень їх розвитку – основними зовнішніми детермінуючими факторами процесу інформатизації» [56, с.180].

Внутрішніми ж факторами, що визначають процеси інформатизації, є інформаційно-комунікаційні потреби органів державної влади, їх посадових осіб, які, у свою чергу, детермінуються різними соціальними факторами (розв'язування завдання, роль в управлінському процесі, інформаційна компетентність державних службовців та інше), діагностика яких можлива в ході організації необхідного для цього соціологічного моніторингу інформатизації.

Крім цього зовнішньою стратегічною детермінантою інформатизації, в тому числі і органів державної влади, є об'єктивні процеси цивілізаційного

розвитку людства, переходу його до нової стадії – постіндустріального інформаційного суспільства, теоретичні, методологічні основи яких є об'єктом, предметом дослідження багатьох відомих учених [3].

Інформатизація органів державної влади здійснюється в наступних основних формах: розробка та реалізація концептуальних, програмних документів, планів інформатизації, включаючи організацію виконання передбачених цими документами заходів; автоматизація (створення автоматизованих інформаційних систем) вирішення найважливіших завдань державного управління, функцій органів державної влади (наприклад, автоматизована інформаційна система управління соціально-економічним розвитком регіону, автоматизована система роботи зі зверненнями громадян, контролю за виконанням бюджету). При цьому в обох зазначених формах обов'язково планується і реалізується розвиток усіх складових інформатизації: медіатизації, комп'ютеризації та інтелектуалізації.

Управління інформатизацією органів державної влади – постійний і цілеспрямований процес впливу суб'єкта (органу) управління інформатизацією органів державної влади на державному та регіональному рівнях на змінювані в ході інформатизації їх технологічні та соціальні елементи за допомогою розробки та реалізації необхідних для цього соціальних технологій управління, спрямованих на досягнення регіональними органами державної влади мети, що стоять перед ним, оптимізацію їх організаційної структури, підвищення ефективності їх діяльності.

Дане визначення відбиває сутність управління інформатизацією органів структурі державної влади Житомирського регіону, зміст якого визначається виконанням низки циклічно повторюваних соціальних процесів (функцій), одним із можливих варіантів здійснення яких є модель якості управління, яка представлена на рис. 2.1.

Рис. 2.1. дає наочне уявлення, що сам процес управління якістю інформаційно-аналітичного забезпечення Житомирського регіону має всі ознаки технології публічного управління.

Рис. 2.1. Модель управління якістю інформаційно-аналітичного забезпечення Житомирського регіону.

По-перше, управління якістю інформаційно-аналітичного забезпечення є сукупністю розділених і пов'язаних між собою етапів, операцій.

По-друге, скоординоване і поетапне виконання в ході управління якістю інформаційно-аналітичного забезпечення дій спрямоване на досягнення результату, мети – підготовка і прийняття необхідного рішення за напрямками та заходами інформатизації.

По-третє, дії виконання в ході управління якістю інформаційно-аналітичного забезпечення, являють собою попередньо і однозначно певний набір послідовно виконуваних операцій.

Крім цього з наведеної моделі випливає, що управління якістю інформаційно-аналітичного забезпечення повністю збігається з запропонованим В.М. Горючим набором процедур, обов'язково властивих технології публічного управління, а саме [3, с. 63]: «1. Визначення мети, яка має бути реалізована в результаті застосування цієї технології. 2. Побудова системи критеріїв для вибору можливих варіантів. 3. Позначення кола можливих варіантів. 4. Вибір оптимального варіанта. 5. Використання обраного варіанта».

Технологізація публічного управління якістю інформаційно-аналітичного забезпечення Житомирського регіону підтверджується і практикою реалізації державної інформаційної політики. Так, розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні» [36]: визначається основна мета інформатизації державного та місцевого управління – підвищення ефективності державного управління та місцевого самоврядування, взаємодії громадянського суспільства та бізнесу з органами державної влади, якості та оперативності надання адміністративних послуг. Основними завданнями державної інформаційної політики при цьому визначено [27]:

- забезпечення ефективного міжвідомчого та міжрегіонального інформаційного обміну;
- інтеграція державних інформаційних систем та ресурсів;
- збільшення обсягів та якості адміністративних послуг, що надаються організаціям та громадянам в електронному вигляді;
- удосконалення нормативно-правового забезпечення стандартизації та адміністрування державних послуг;
- удосконалення системи надання адміністративних послуг громадянам та організаціям.

Рішення зазначених завдань відбувається у межах заходів відповідних програм, планів. Так, у розпорядженнях Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні» [34] та у «Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації» [35] визначені такі заходи в галузі: «побудови електронного уряду, підвищення ефективності державного управління: формування єдиного простору електронної взаємодії; створення та розвиток державних міжвідомчих інформаційних систем, призначених для прийняття рішень в реальному часі; створення довідників і класифікаторів, що використовуються в публічних інформаційних системах; підвищення ефективності впровадження інформаційних технологій на національному рівні та на місцевому рівні; забезпечення переведення в електронний вид державної облікової діяльності; створення та розвиток спеціальних інформаційних та «інформаційно-технологічних систем забезпечення діяльності органів державної влади, у тому числі захищеного сегменту мережі Інтернет та системи міжвідомчого електронного документообігу» [33].

Також визначено показники та їх цільові індикатори [29], які мають бути досягнуті під час реалізації програмних заходів. На регіональному рівні дані заходи здійснюються шляхом розробки та реалізації суб'єктами управління інформатизацією програм, планів інформатизації, створення конкретних інформаційних систем, розвитку необхідних інформаційних ресурсів. Аналіз положень що входять у структуру органів державної влади на регіональному рівні підрозділів показує, що суб'єктами управління їх інформатизацією є спеціально освічені підрозділи (департаменти, управління, відділи). Саме вони реалізують весь цикл управління, у тому числі і власною інформатизацією, організують та здійснюють самі процеси інформатизації.

Таким чином, процеси інформатизації органів державної влади є процесами їх саморозвитку та самоорганізації, в рамках яких інформатизація виступає і як об'єкт управління і як необхідний ресурс їх розвитку та вдосконалення. У будь-якому органу державної влади на регіональному рівні в

ході своєї діяльності доводиться: здійснювати інформаційно-комунікаційні взаємодії з усіма об'єктами державного управління, іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування; формувати внутрішнє інформаційне середовище, реалізовувати інформаційну взаємодію із зовнішнім інформаційним середовищем у всіх її проявах (засоби масової інформації, зовнішні інформаційні ресурси тощо); організовувати і забезпечувати необхідну якість необхідної інформаційної взаємодії, комунікацій між підрозділами, посадовими особами органів державної влади; розробляти і впроваджувати в свою діяльність необхідні технології збору, обробки, зберігання інформації, що є основою всієї управлінської діяльності.

Незважаючи на глибоке наукове теоретичне опрацювання питань інформатизації, значний обсяг робіт, виконаний за цим напрямком, в органах державної влади в рамках програмних заходів на державному та регіональних рівнях у цій галузі досі залишається невирішеним цілу низку проблем.

Так, ще у 2002 році був затверджений проект програми «Електронна Україна» [13, с. 82] у характеристиці проблеми, на вирішення якої була спрямована дана Програма, зазначалося: «Водночас, незважаючи на стрімке зростання попиту органів державної влади на інформаційні та телекомунікаційні технології, їх впровадження не завжди призводить до покращення якості функціонування державного апарату, а найчастіше посилює негативні наслідки неефективних адміністративно-управлінських процесів» [13, с. 82]. Зберігаються значні відмінності між органами державної влади щодо використання інформаційних та комунікаційних технологій, результати впровадження таких технологій мають переважно відомчий характер.

На регіональному рівні з метою підвищення рівня інформаційно-технологічного забезпечення адміністративно-управлінських процесів необхідно розвивати інформаційно-технологічну інфраструктуру та державні інформаційні системи [8, с.342].

Відсутність загальних вимог до управління реалізацією окремих програм та проектів впровадження інформаційних та телекомунікаційних технологій на

регіональному рівні знижує результативність і якість їх виконання, призводить до значної кількості невдало завершених проектів або проектів, завершених з порушенням термінів або перевищенням витрат. Загальний рівень професійної підготовки працівників органів державної влади щодо володіння сучасними інформаційними та комунікаційними технологіями також залишається невисоким, що є особливо критичним у зв'язку з впровадженням у діяльність органів державної влади все більш складних комплексних рішень.

Тому у 2017 році була розроблена нова Концепція «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні» [34] та «Про затвердження Порядку формування та виконання регіональної програми і проекту інформатизації» [37], у грудні 2021 р. була затверджена рішенням Житомирської обласної ради (Програма) «Про Програму інформатизації Житомирської області на 2022-2024 роки» [38] основні проблеми, на вирішення яких націлена Програма, визначені: «наявність високого рівня відмінності у використанні інформаційних технологій регіонами, різними верствами суспільства та органами державної влади; здебільшого локальний, відомчий характер впровадження сучасних коштів на основі інформаційних технологій у державному управлінні; наявність низьких навичок використання інформаційних технологій, у тому числі серед державних службовців; недостатність науково-методичного забезпечення процесу становлення інформаційного суспільства в державі» [38].

Наявність проблем інформатизації в державному управлінні говорить про складність самих процесів інформатизації органів державної влади, про їх значне розмаїття, різну динаміку, недосконалість застосовуваних методів управління, спрямованих на їх вирішення, особливо в умовах зростання обсягів зібраної та оброблюваної інформації, необхідної для організації державного управління, недостатньому та не пропорційному фінансуванню процесів інформатизації.

Практична реалізація підходу до інформатизації органів державної влади лише з технічної точки зору – «комп'ютеризації», «автоматизації» – не дозволяє

досягти очікуваного позитивного ефекту, а найчастіше призводить і до негативних наслідків.

Дане положення речей говорить про необхідність організації управління інформатизацією органів державної на основі аналізу їх реальних інформаційно-комунікаційних потреб, прогнозу раціоналізації їх структур з точки зору оптимізації інформаційних та управлінських процесів, оцінки передбачуваної ефективності від реалізації запропонованих рішень. При цьому передбачається вирішення цілого ряду завдань: відбір необхідних характеристик інформатизації (відбір явищ інформатизації, параметрів та метрик, що дозволяють аналізувати характер змін, що відбуваються); визначення доцільності (відповідності аналізованих характеристик інформатизації цілям та завданням її вдосконалення); формалізація аналізованих характеристик інформатизації та їх уніфікація; розробка метрик та еталонів, адекватних завданням удосконалення інформатизації та достовірно відображають стан досліджуваних явищ.

Сам же процес управління інформатизацією, як визнає у своїх дослідженнях Р.А. Коваль [13, с. 83], повинен бути спрямований на: «забезпечення раціонального співвідношення потреб органів державної влади в необхідній інформації, інформаційних технологіях та основних напрямів заходів їх інформатизації; забезпечення безперервності, послідовності процесів інформатизації, їх сумісності з іншими соціальними процесами; формування соціальних умов реалізації ідей та досягнень інформатизації; управління різноманітністю інформаційної феноменології як необхідної умови саморозвитку та самовдосконалення; забезпечення необхідної готовності та адаптивності органів державної влади для сприйняття ними різноманітності інформаційних феноменів» [13, с. 83].

Формування необхідних інформаційних ресурсів та надання доступу до них обов'язково призводять до того чи іншого ступеня задоволення інформаційних потреб, а аналіз інформаційних потреб дозволяє спланувати та

реалізувати заходи щодо створення необхідних для їх задоволення інформаційних ресурсів.

2.2. Аналіз функцій інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності органів державної влади

Інформаційно-аналітичне забезпечення стало нині невід'ємним атрибутом будь-якої управлінської діяльності, особливо в діяльності органів державної влади. В даний час воно спрямоване на комплексний аналіз всіх сфер життєдіяльності нашого суспільства, виявлення закономірностей, тенденцій протікання соціально-економічних, суспільно-політичних процесів і є базовим елементом підготовки необхідних рішень, оцінки наслідків їх реалізації.

А.О. Дегтяр [7, с.37], відзначаючи важливість інформаційно-аналітичного забезпечення в соціальному управлінні, у своїх дослідженнях пише: «Інформаційно-аналітична діяльність у сучасному світі є невід'ємною частиною ефективних соціально-інформаційних технологій управління та самоврядування, способом досягнення високого ступеня соціального управління».

Базовими термінами, що лежать в основі поняття «інформаційно-аналітичне забезпечення», є «інформація» та «аналітика». «Інформація постає як необхідна умова здійснення управління взагалі та окремих його функцій зокрема. Саме управлінське рішення є перетворену інформацію, яка передається по каналах прямого і зворотного зв'язку» [5, с. 30].

Управлінські функції, які виконує система публічного управління, безпосередньо пов'язані з інформаційними функціями, а саме [21, с.7]: «отримання інформації від вищої системи управління (директивної інформації), збір інформації про об'єкти управління, їх стан, що впливають на цей стан зовнішніх факторів; перетворення зібраної інформації у вигляд, придатний для розробки управлінських рішень («стиснення» інформації), розробка можливих варіантів рішень; формування управлінського рішення (вибір раціонального

варіанту з можливих варіантів виходячи з умов, що складаються, наявності необхідних ресурсів); доведення управлінського рішення до об'єкта управління, забезпечення його адекватного сприйняття суб'єктами реалізації рішення; створення каналу зворотного зв'язку (організація контролю виконання рішень, збору інформації про зміни стану об'єкта управління, зовнішнього середовища); коригування прийнятих рішень («підстроювання» прийнятих рішень відповідно до змін стану об'єкта управління, що складається ситуацією в зовнішньому середовищі тощо)».

Як видно з наведених функцій при організації управління необхідно створення необхідних інформаційних потоків, каналів зв'язку (комунікацій) як між об'єктом та суб'єктом управління, так і всередині суб'єкта управління.

Організація потоків інформації від суб'єкта до об'єкта управління забезпечує надходження на об'єкт управління необхідних команд з переведення його в бажаний стан, а потоків від об'єкта управління до суб'єкта управління забезпечує надходження до суб'єкта відомостей про стан об'єкта та досягнення ним бажаного стану. А. Пугач [40] визнає, що «залежно від функціонального призначення виділяє три види інформації, що надходить від об'єкта управління до суб'єкта: вихідна, оперативна та контрольна-облікова».

Вихідна інформація є основою підготовки та прийняття управлінських рішень. Щоб ухвалити рішення, необхідно попередньо отримати інформацію про стан об'єкта управління, виявити проблеми у його функціонуванні. Тільки глибокий, всебічний аналіз вихідних даних дозволяє ухвалити обґрунтоване рішення.

Оперативна інформація надходить від об'єкта управління до суб'єкта в ході його функціонування та описує його поточний стан, ступінь та можливі проблеми досягнення цілей управління. На основі оперативної інформації суб'єкт управління коригує управлінські впливи в залежності від ситуації, що складається, вдосконалює свою структуру, перерозподіляє функції між ланками, визначає їх обов'язки. На основі оперативної інформації управлінські рішення переводяться у сферу практичної діяльності суб'єкта управління.

Контрольно-облікова інформація описує результати діяльності об'єкта управління та, як правило, містить відомості про результати виконання рішень. До контрольно-облікової інформації належать статистична, звітна, бухгалтерська та інші.

Таким чином, управління будь-якими соціальними процесами, явищами неможливе без оперативних відомостей про стан об'єктів управління, керовані процеси, званих в теорії управління інформацією зворотного зв'язку.

Інформацію, що надходить від суб'єкта до об'єкта управління, П.М. Сніцаренко [44, с.48] називає регулюючою. «Вона являє собою різні види інформації, що наказує: закони, інструкції, програми, плани дій. Приписує інформація визначає необхідність освіти та інформаційної (дескриптивної) інформації, такої як методики, інструкції, технологічні карти та ін., яка визначає порядок перетворення розпорядчої інформації в конкретні дії суб'єкта управління» [].

У державному управлінні використовується насамперед соціальна інформація. Ю.О. Саричев [44, с. 48] її визначає як «актуальні знання, повідомлення, відомості про соціальний та природний світ, які необхідні соціуму для його повноцінного функціонування».

Інформація є основою процесів вироблення та реалізації рішень, які здійснюються за такими етапами: підготовка та прийняття рішень (тобто перетворення необхідної частини соціальної інформації на приписну); практична реалізація рішень (тобто перетворення наказуючої інформації на інформаційну, визначальну соціальну поведінку людей); контроль виконання рішень (тобто збір оперативної та контрольно-облікової інформації).

Р.Ф. Фурман [53] у своїх дослідженнях як базові визначає такі соціально-управлінські функції соціологічного забезпечення державного управління: інформаційна, діагностична, прогностична, контрольна, експертна.

Інформаційна функція визначається тим, що в рамках соціологічного забезпечення на науковій основі збирається, аналізується та надається інформація, необхідна для прийняття та коригування управлінських рішень.

Діагностична функція полягає у можливості інформаційно-аналітичних досліджень описувати соціальні процеси та явища, розкривати їх причини та можливі наслідки.

Прогностична функція базується на можливості інформаційно-аналітичних досліджень на основі діагностики соціальних процесів і явищ передбачати способи та напрями їх розвитку, а також оцінювати можливі наслідки реалізації тих чи інших управлінських впливів.

Контрольна функція визначається можливістю інформаційно-аналітичних досліджень відслідковувати результати реалізації управлінських рішень, оцінювати дієвість і ефективність управлінських впливів.

Експертна функція полягає в здатності інформаційно-аналітичних досліджень оцінювати управлінські рішення на ступінь їх раціональності, адекватності і можливості реалізації в конкретній ситуації, що складається. Наведене базові функції соціологічного забезпечення носять інформаційно-аналітичний характер, а значить, цілком коректно говорити про соціологічне забезпечення в сукупності з інформаційно-аналітичним забезпеченням управлінських процесів, інакше кажучи – про інформаційно-аналітичне забезпечення.

У загальному випадку інформаційно-аналітичний супровід може бути представлений у вигляді сукупності послідовних етапів або блоків, нерозривно пов'язаних між собою, взаємозалежних і узгоджених за місцем, часом, цілями та завданнями. Ці блоки можуть бути представлені в такий спосіб (табл. 2.1).

Таким чином, процедурно інформаційно-аналітичне забезпечення управління органів державної влади на регіональному рівні розглядається як періодично повторювана сукупність операцій, що здійснюються в певній часовій послідовності з використанням методів публічного управління, інформаційно-аналітичних досліджень, що призводять до отримання якісно нової інформації, необхідної для організації управління інформатизацією.

Таблиця 2.1

**Блоки інформаційно-аналітичного супроводу прийняття
управлінських рішень**

Блоки	Зміст
отримання інформації	1) обґрунтування необхідності підготовки та проведення інформаційно-аналітичних досліджень; визначення способу їхньої організації; 2) розроблення програм інформаційно-аналітичних досліджень; 3) організаційне, матеріальне та фінансове забезпечення інформаційно-аналітичних досліджень; 4) організація та проведення інформаційно-аналітичних досліджень обраним способом; 5) збір, обробка та аналіз даних, формулювання висновків та рекомендацій органам адміністративного управління та суб'єктам діяльності.
реалізація інформації	1) доведення соціологічної інформації до органів адміністративного управління; 2) надання допомоги у визначенні заходів щодо реалізації висновків та рекомендацій; 3) проведення повторних інформаційно-аналітичних досліджень, орієнтованих на аналіз результатів проведених заходів; 4) коригування висновків, рекомендацій та визначення додаткових заходів щодо їх впровадження; 5) організація контролю над виконанням вироблених рішень та оцінка їх ефективності.

У сукупність операцій інформаційно-аналітичного забезпечення управління інформатизацією органів державної влади на регіональному рівні з погляду роботи з соціологічною інформацією входять [12, с. 353]: «збір інформації, необхідної для реалізації функцій управління соціологічними методами; систематизація та зберігання даних; обробка, аналіз та подання соціологічної інформації, необхідної для реалізації функцій управління інформатизацією»

У рамках інформаційно-аналітичного забезпечення управління інформатизацією органів державної влади на регіональному рівні реалізуються функції: діагностична (виявлення нових завдань, напрямів та заходів інформатизації, визначення проблем в інформатизації, оцінка існуючого стану інформатизації); аналітико-прогностична (прогнозування нових завдань інформатизації, моделювання альтернативних варіантів інформатизації, оцінка

можливих наслідків їх реалізації); підтримуюче-напрямна (планування, коригування заходів з інформатизації, синтез методичних та інших рекомендацій, формування забезпечувальних заходів з інформатизації); оціночно-контрольна (аналіз, контроль та оцінка результатів реалізації заходів з інформатизації, впливу їх на ефективність державного управління).

Діагностична та оціночно-контрольна функції реалізуються за допомогою методів інформаційно-аналітичних досліджень, таких як аналіз документів, соціологічні анкетний та експертний опитування, інтерв'ю.

Аналітико-прогностична функція реалізується за допомогою методів прогнозування, проектування, що базуються в залежності від масштабів заходів інформатизації (інформатизація всієї системи державного управління, органів державної влади, конкретного підрозділу, посадової особи) на застосуванні різних підходів: проблемно-орієнтованого, об'єктно-орієнтованого, суб'єктно-орієнтованого.

Аналітична інформація у структурі інформаційного забезпечення публічного управління має важливі особливості, які полягають у наступному: зниження її змістовної і, отже, управлінської) цінності з плином часу; значні фінансові та організаційні витрати на отримання інформації; висока трудомісткість забезпечення прийнятної якості інформації. Зазначені особливості інформації створюють обмеження, внаслідок яких вона не завжди відповідає вимогам, що пред'являються до інформації в управлінні. Для подолання цих обмежень органам управління необхідно вживати заходів, що сприяють підвищенню адекватності інформації інформаційним потребам управління, технологізації її включення до системи інформаційного забезпечення управлінської практики.

Адаптація інформації до потреб управлінської практики досягається за допомогою безперервного вдосконалення її методичного та інструментального арсеналу, спеціалізації та технологізації процедур збору, обробки та аналізу емпіричної інформації, відпрацювання та модифікації організаційних форм і механізмів взаємодії інформаційно-аналітичних структур з управліннями.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

3.1. Розробка технології інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності органів державної влади

Розглядаючи інформаційно-аналітичне забезпечення управлінської діяльності органів державної влади і враховуючи його регулярність, можливість регламентації та алгоритмізації, необхідність його реалізації в державі, охоплення даним процесом усіх органів державної влади, можна зробити висновок про необхідність та можливість розробки відповідної технології, що базується на теоретичних положеннях формування та реалізації.

Аналіз практики інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності органів влади на державному та місцевому рівнях показує, що вона здійснюється в наступних основних формах: розробка та реалізація програмних (концептуальних) документів інформатизації, включаючи організацію виконання передбачених цими документами заходів; автоматизація (створення автоматизованих інформаційних систем) вирішення найважливіших управлінських завдань, функцій органів державної влади (наприклад: автоматизована інформаційна система управління соціально-економічним розвитком регіону, автоматизована система роботи зі зверненнями громадян, контролю за виконанням місцевого бюджету, розпоряджень губернаторів та ін.).

Управління реалізацією першої форми інформатизації здійснюється у рамках управлінського циклу, узагальнена структура якого представлена рис. 3.1.

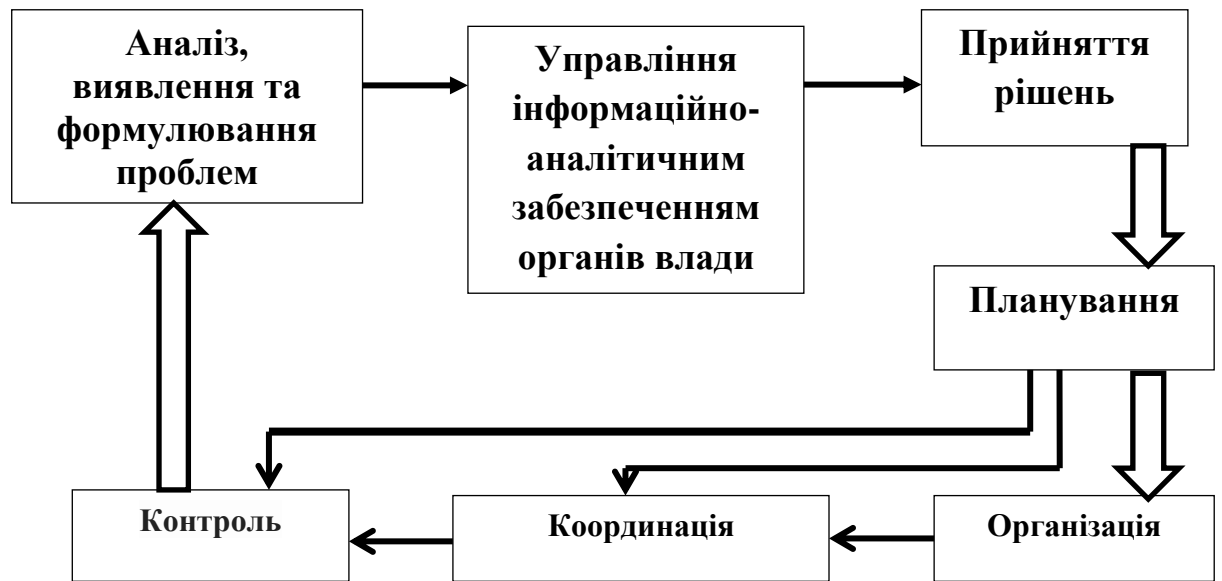

Рис. 3.1. Узагальнена модель управління інформаційно-аналітичним забезпеченням органів влади [14].

Як показує рис. 3.1. найбільш складними, слабо формалізованими етапами розробки автоматизованих інформаційних систем є етапи формулювання їх цілей, призначення, розв'язуваних завдань, розробки вимог до них, а також їх впровадження. Вирішення задач формулювання цілей, призначення, розв'язуваних задач автоматизованих інформаційних систем, розробки вимог до них вимагає від розробника знання та вміння застосовувати методи інформаційно-аналітичних досліджень, таких як робота з документальними джерелами, структурно-функціональний аналіз діяльності автоматизованих структур, проведення глибокого інтерв'ю та експертних оцінок.

Вирішення завдання впровадження розроблених автоматизованих інформаційних систем визначає необхідність володіння розробником соціологічними методами аналізу готовності майбутніх користувачів до їх використання, планування заходів підготовки користувачів до експлуатації систем, соціального проектування організаційних змін, що визначаються впровадженням засобів автоматизації діяльності, оцінки соціальної

ефективності запропонованих рішень. Модель управління інформатизацією органів структури державної влади є циклічна структура реалізації ними класичних функцій управління. Змістовна сторона управлінської діяльності в ході реалізації управлінських функцій та можливі до застосування при цьому методи організації інформаційно-аналітичних досліджень, форми їх проведення наведено у табл. 3.1. [5, с.30].

Таблиця 3.1.

Функції, методи та форми інформаційно-аналітичних досліджень в управлінській діяльності

Реалізована функція управління	Зміст інформаційно-аналітичних досліджень в управлінській діяльності	Методи організації інформаційно-аналітичних досліджень	Форма проведення інформаційно-аналітичних досліджень
1	2	3	4
Аналіз, виявлення та формулювання проблем	Аналіз інформаційних потреб державних органів, їх посадових осіб, можливих способів їх реалізації на базі розробки та впровадження в управлінську діяльність сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, можливі проблеми їх впровадження.	Аналітико-прогнозні дослідження, моніторинг	Соціологічне опитування, експертне опитування, глибинне інтерв'ю, фокус-група
Прийняття рішення	Вибір оптимальних (раціональних) варіантів інформатизації, формулювання напрямків та завдань, вибір необхідних технологій інформатизації, підготовка необхідних нормативних правових документів	Проектування	Експертне опитування, пост-опитувальна експертна сесія
Планування	Розробка системи заходів (програм, планів), спрямованих на досягнення поставлених цілей, включаючи відповіді на запитання: що має бути зроблено? До якого терміну? Які ресурси доведеться задіяти? Що потрібно отримати в результаті? Хто за це відповідає?	Моніторинг, експрес-дослідження	Соціологічний опитування, експертне опитування, фокус-група

<i>Продовження табл. 3.1</i>			
Організація	Розробка документів, спрямованих на впорядкування процесу управління загалом, розподіл як функцій виконання управлінських рішень, так і власне функцій управління, організація спільної раціональної діяльності, побудова кожного конкретного органу управління, визначення компетенції його структурних підрозділів	Моніторинг	Соціологічне опитування, експертне опитування
Координація	Забезпечення взаємозв'язку та узгодженості суб'єктів, об'єктів та процесів праці у часі та у просторі. створіння умов для пропорційного та безперервного функціонування системи управління за рахунок встановлення безперервних зв'язків між окремими підрозділами організації та виконавцями	Моніторинг	Соціологічне опитування, експертне опитування
Контроль	Організація спостереження (збору та обробки інформації) за об'єктом та процесами з метою перевірки відповідності спостережуваного стану об'єкта бажаному та необхідному стану, передбаченому прийнятими нормативними правовими актами, а також програмами, планами. Здійснення коригувальних впливів на об'єкт управління, що забезпечує ефективну реалізацію поставленої мети	Моніторинг	Соціологічне опитування, експертне опитування

Таким чином, у якості основного методу організації інформаційно-аналітичних досліджень в управлінській діяльності органів державної влади визначимо моніторинг, а формами збору інформації – соціологічне та експертне опитування. На окремих етапах управлінського циклу, таких як формулювання проблем, цілепокладання, прийняття рішення, планування, коли необхідно точніше формулювання окремих положень, вибір альтернатив дослідження

можуть доповнюватися такими методами як глибинне інтерв'ю, пост-опитувальні експертні сесії, фокус-групи.

Таким чином, технології моніторингу дають можливість не тільки відстежувати характеристики функціонування об'єктів публічного управління, а й враховувати їх у практичній діяльності каналами зворотного зв'язку, а також перевіряти на основі цього ефективність управлінських рішень. Тому моніторинг – досить гнучкий процес виявлення управлінських проблем і поступового, безболісного їх вирішення. Такий зміст моніторингової діяльності робить її необхідною для практики публічного управління.

Процес збору та аналізу інформації у ході організації моніторингу складається з наступних етапів [49]: «1. Аналіз та коригування переліку показників (включаючи встановлення у разі потреби коефіцієнтів значущості показників) 2. Проведення збору вихідної інформації. 3. Обчислення показників. 4. Аналіз отриманих значень показників (порівняння зі значеннями за попередні періоди різних органів державної влади, їх підрозділів, посадових осіб тощо) 5. Інтерпретація даних, формування рекомендацій за результатами аналізу».

Організація збору моніторингу може бути організована із застосуванням як традиційних анкетних опитувань, так і у разі наявних можливостей із застосуванням автоматизованих робочих місць співробітників, підключених до інформаційного органів державної влади. При цьому моніторинг має здійснюватися відповідно до наступних принципів [48, с.87]:

«Цілеспрямованість – орієнтація збору інформації для досягнення конкретних цілей розв'язуваних завдань (результатів інформатизації). Системність – орієнтація збору, аналізу інформації на комплексне вирішення завдань інформатизації. Актуальність – необхідність збору інформації має впливати з потреб практики, мати високий рівень важливості в даний момент, в даній ситуації для вирішення конкретної проблеми. Своєчасність – збір інформації та видача результатів повинні відбуватися в необхідні терміни, що забезпечують можливість реагувати на зміни, що відбуваються. Повнота –

необхідність отримання якнайповнішої інформації, достатньої на вирішення поставлених завдань. Безперервність – організація постійного (регламентованого) соціологічного моніторингу, що забезпечує підтримку всіх функцій управління інформатизацією. Гнучкість – можливість швидкої адаптації соціологічного інструментарію до змін обстановки без модифікації структури, методів і засобів, що застосовуються».

Ключову роль у формуванні та практичному застосуванні інформаційно-аналітичного забезпечення управління інформатизацією органів державної влади грає інструментарій – система технічних прийомів роботи з даними для здійснення дослідження та агрегування результатів, подання органу управління інформатизацією в різній формі.

Реалізація запропонованої технології інформаційно-аналітичного забезпечення управління інформатизацією органів державної влади дозволяє забезпечити виконання вимог до якості управлінської інформації (Додаток Б).

Орган управління, управлінець при вирішенні завдань управління інформатизацією буде [1, с.140]: «мати необхідну повноту інформації (здатність системи забезпечення надати органу управління інформатизацією, а також особі, яка приймає рішення, не тільки первинні дані, а й інформацію про обґрунтування висновків про розвиток сценаріїв реалізації тих чи інших заходів з інформатизації)»; мати несуперечливу інформацію з питань, що стосуються інформатизації (здатність системи забезпечення надавати інформацію, що дозволяє приймати однозначні рішення про заходи з інформатизації, ранжувати їх за певними критеріями); мати точні, достовірні та динамічно оновлювані дані інформаційно-аналітичних досліджень (здатність системи забезпечення виключити можливість прийняття рішень на застарілих (неоновлених) даних); мати доступну інформацію (здатність системи забезпечення оперативно надавати можливість отримання вихідних даних не тільки особам, що приймають рішення, а й лінійним керівникам, експертам, що готують пропозиції щодо вибору конкретного заходу з інформатизації).

3.2. Напрями інституалізації інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності органів державної влади Житомирського регіону

Організаційна структура системи інформаційно-аналітичного забезпечення органу виконавчої влади включає в себе: спеціалізовані підрозділи органу виконавчої влади, функцією яких є інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органу державної влади, їх посадових осіб. Як правило, це департаменти, управління чи відділи в апаратах органів виконавчої влади Житомирського регіону.

Основним їх завданням є участь в інформаційно-аналітичному супроводі діяльності органів державної влади, у підготовці інформаційно-аналітичних матеріалів для органів (підрозділів органів) державної влади, що здійснюють функції з вироблення регіональної політики, нормативно-правового регулювання, а також правозастосовні функції у сфері інформатизації, розвитку інформаційно-телекомунікаційних технологій та зв'язку на території держави. До цієї роботи залучаються також науково-дослідні, освітні та інші установи та організації, що здійснюють оцінку, аналіз економічної, соціальної та політичної ситуації в регіоні, внесення пропозицій щодо вдосконалення законодавства за допомогою проведення наукових досліджень інших нормативних правових актів, а також надання наукової, інформаційної та методичної допомоги органам державної влади з різних питань їх діяльності.

Типова структура системи інформаційно-аналітичного забезпечення органу виконавчої влади регіону представлена на (рис. у Додатку В).

При цьому можлива реалізація трьох способів інституціоналізації інформаційно-аналітичного забезпечення органу виконавчої влади регіону.

Перший, досить традиційний – співпраця органів управління з авторитетними науково-дослідними організаціями відповідно до принципу «замовник-виконавець». Перевага цієї форми забезпечення управлінців інформацією – висока якість використовуваного інструментально-методичного

апарату, професіоналізм виконавців, що, як передбачається, має забезпечити достовірність даних і, отже, правильність змістовних висновків та рекомендацій. Однак далеко не завжди професіонали, що запрошуються, здатні розібратися у всіх складностях і нюансах проблемних ситуацій, що може негативно позначитися на номенклатурі досліджуваних та залучених до аналізу змінних. Таким чином, «незалежність» та «об'єктивність» зовнішніх структур, які розглядаються як їхні головні переваги, можуть обернутися великим недоліком.

Другий спосіб – проведення інформаційно-аналітичних досліджень власними силами. У порівнянні з першим у цього способу переваги та недоліки дзеркально протилежні. Таким чином, досить очевидно, що найбільш оптимальним виявляється третій спосіб – змішаний, коли колектив дослідників складається з представників замовника та виконавця. У цьому передбачається, що представники замовника мають певні навички проведення інформаційно-аналітичних досліджень і не чужий той концептуальний і методичний арсенал, який у своїй використовується.

Таким чином, перший спосіб інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади може бути визначений як адміністративний. При даному способі інформаційно-аналітичне забезпечення здійснюється силами підрозділів органу виконавчої влади регіону, функцією яких є інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органу державної влади, їх посадових осіб. Безперечними перевагами даного способу є його максимальна керованість, можливість охоплення соціологічними дослідженнями всіх органів державної влади, їх підрозділів та посадових осіб, можливість використання службової інформації, додаткових методів досліджень інформаційно-комунікаційних потреб, таких як аналіз запитів, проведення бесід, поглиблених інтерв'ю та ін.

Але аналізований спосіб не позбавлений низки недоліків. Насамперед вони пов'язані з дефіцитом кваліфікованих спеціалістів-соціологів в органах державної влади, недостатньою управлінською культурою державних службовців.

Такий стан речей не дозволяє забезпечити якісну розробку необхідного інструментарію інформаційно-аналітичних досліджень, опрацювання показників інформатизації органів державної влади, їх необхідну інтерпретацію у необхідні заходи інформатизації.

Другий спосіб можна визначити як аутсорсинговий. Під аутсорсингом розуміється (від англ. outsourcing: (outer-source-using) «використання зовнішнього джерела/ресурсу або передача організацією бізнес-процесів на основі договору, який спеціалізується у відповідній галузі» [2]. Все це передбачає запрошення незалежних фахівців-соціологів та експертів у галузі вдосконалення інформаційних процесів і технологій різних структур.

Як і перший спосіб, він має свої позитивні та негативні сторони. До позитивних рис відноситься те, що підготовку до інформаційно-аналітичних досліджень, їх проведення та інтерпретацію отриманих даних в даному випадку здійснюють фахівці, які мають хорошу теоретичну підготовку та навички проведення інформаційно-аналітичних досліджень, а також реінжинірингу управлінських процесів на базі впровадження сучасних інформаційних технологій. Це забезпечує більшу достовірність отриманих даних, можливість їхньої глибокої інтерпретації та зіставлення з результатами інших досліджень, розробку найбільш актуальних заходів інформатизації органів державної влади.

Однак і цей спосіб має певні недоліки. Насамперед вони пов'язані із закритістю бюрократичного управління, що виявляється у небажанні державних службовців йти співробітництво із зовнішніми структурами, особливо у питаннях вдосконалення своєї діяльності. Крім того, до можливого зниження якості запропонованих рішень у рамках даного методу може призводити незнання залученими фахівцями реалій, практики діяльності автоматизованих структур. Також є проблематичною можливість практичної реалізації запропонованих сторонніми фахівцями рішень, результати досліджень можуть так і залишитися на папері і не знайти свого практичного застосування.

Третій спосіб можна визначити як колегіальний. В рамках даного способу передбачається створення для вирішення найбільш складних завдань інформаційно-аналітичного забезпечення інформатизації, таких як, розробка або коригування інструментарію, обробка, аналіз та інтерпретація отриманих даних, робочих груп, що включають наступних фахівців: соціологів, експертів у галузі реінжинірингу управлінських процесів. Даний спосіб, на нашу думку, є найкращим, оскільки дозволяє зняти або значно нівелювати недоліки перших двох моделей.

Таким чином, інформаційно-аналітичне забезпечення управління інформатизацією органів державної влади пропонується реалізовувати колегіальним способом.

Для інституціоналізації системи інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади необхідно виконати такі заходи: утворення колегіального органу, який реалізує основи інформаційно-аналітичного забезпечення; розробка регламенту, методичних матеріалів для виконання процедур інформаційно-аналітичного забезпечення; регулярне підвищення кваліфікації державних службовців в галузі використання інформаційних технологій в управлінській діяльності, проведення інформаційно-аналітичних досліджень; розробка та впровадження необхідної автоматизованої інформаційної системи інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади.

ВИСНОВКИ

1. При вивченні основ інформаційно-аналітичної діяльності було виявлено як позитивний, так і негативний вплив інформаційної аналітики на життя соціуму, що свідчить про необхідність розробки теорії інформаційно-аналітичної діяльності, науково-методичного супроводу інформаційно-аналітичних служб та центрів аналізу інформації. Визначена нами у зв'язку з цим сутність інформаційно-аналітичної діяльності через визначення місця та роль інформації та аналітики в управлінні свідчить, що інформаційно-аналітична діяльність передує виконанню всіх основних функцій управління, які базуються на ньому, черпають у його результатах інформацію. Іншими словами, інформація та аналіз нерозривно пов'язані між собою і є невід'ємною частиною управління, формуючи самостійний вид діяльності – забезпечення управління. На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що кінцевим результатом інформаційно-аналітичної діяльності є інформаційний продукт.

2. Провівши аналіз сутності та проблем функціонування інформаційного забезпечення управлінської діяльності органів державної влади, можна зробити висновок, що інформаційне забезпечення управління дозволяє обробляти інформацію, використовуючи при цьому всі можливі технічні засоби, здійснювати сумісність локальних продуктів, зменшувати дублювання діяльності. Тобто під інформаційним забезпеченням ми розуміємо техніко-технологічний, кібернетичний підхід до обробки інформації. У цьому, на наш погляд, його головна відмінність від інформаційно-аналітичного забезпечення управління, в основі якого, закладено синтез інформації та аналізу, аналітична, а не технічна обробка інформації.

3. Встановлено, що управління інформатизацією органів державної влади є постійним і цілеспрямованим процесом впливу органів державної влади на державному та регіональному рівнях на змінювані в ході інформатизації їх

технологічні та соціальні елементи за допомогою розробки та реалізації необхідних для цього соціальних технологій управління, спрямованих на досягнення органами державної влади мети, що стоять перед ними, оптимізацію їх організаційної структури, підвищення ефективності їх діяльності.

Дане визначення відбиває сутність управління інформатизацією органів у структурі державної влади Житомирського регіону, зміст якого визначається виконанням низки циклічно повторюваних соціальних процесів (функцій), одним із можливих варіантів здійснення яких є модель якості управління.

4. За результатами дослідження визначено, що інформаційно-аналітичний супровід може бути представлений у вигляді сукупності послідовних етапів або блоків, нерозривно пов'язаних між собою, взаємозалежних і узгоджених за місцем, часом, цілями та завданнями.

5. Доведено, що система управління інформатизацією органів державної влади є циклічною структурою, яка передбачає реалізацію відповідних функцій, методів і форм інформаційно-аналітичних досліджень в управлінській діяльності. У якості основного методу організації інформаційно-аналітичних досліджень в управлінській діяльності органів державної влади визначено моніторинг, а формами збору інформації – соціологічне та експертне опитування.

6. Розроблено типову структуру системи інформаційно-аналітичного забезпечення органу виконавчої влади регіону. Визначено, що при цьому можлива реалізація трьох способів інституціоналізації інформаційно-аналітичного забезпечення органу виконавчої влади регіону. Перший, досить традиційний – співпраця органів управління з авторитетними науково-дослідними організаціями відповідно до принципу «замовник-виконавець». Другий спосіб – проведення інформаційно-аналітичних досліджень власними силами. Третій спосіб можна визначити як колегіальний. В рамках даного способу передбачається створення для вирішення найбільш складних завдань інформаційно-аналітичного забезпечення інформатизації, таких як, розробка

або коригування інструментарію, обробка, аналіз та інтерпретація отриманих даних, робочих груп, що включають наступних фахівців: соціологів, експертів у галузі реінжинірингу управлінських процесів. Даний спосіб, на нашу думку, є найкращим, оскільки дозволяє зняти або значно нівелювати недоліки перших двох моделей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бухтатий О., Радченко О., Головченко Г. Україна медійна : на порозі інформаційної революції : моногр. /за наук. ред.. д. держ. упр., проф. Радченка О. В. Київ : Видавець СВС Панасенко, 2018. 208 с.
2. Галаган Л.М. Специфіка інформаційного забезпечення органів державної влади в Україні в контексті впровадження електронного урядування. URL: <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/298>. (дата звернення: 11.08.2022)
3. Горовий В. М. Соціальні інформаційні комунікації, їх наповнення і ресурс / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського; наук. ред. Л. А. Дубровіна. Київ. 2010. 360 с.
4. Григор'єв В. Деякі аспекти інформаційного забезпечення державного управління в сучасних умовах. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2014. № 2. С. 76-80.
5. Гришин В. Інформаційні системи як ефективний засіб забезпечення прийняття управлінських рішень органами державної влади. *Вісник Книжкової палати*. 2011. № 5. С. 29-32.
6. Дегтяр А. О. Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень у діяльності органів державної влади. *Теорія та практика державного управління*. 2013. Вип. 3. С. 30-36.
7. Дегтяр А.О. Організаційне забезпечення інформаційно-аналітичного обслуговування органів державної влади в процесі прийняття і реалізації державно-управлінських рішень. *Статистика України*. 2003. № 2. С.36-39
8. Дітковська М. Аналіз системи інформаційного забезпечення органу державної влади на регіональному рівні. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки*. 2018. № 4. С. 339-343.
9. Дітковська М. Моделювання системи інформаційно-аналітичного

забезпечення обласної державної адміністрації. *Теорія та практика державного управління*. 2018. Вип. 4. С. 138-144.

10. Дяченко Н. Методологічне забезпечення інформаційно-аналітичної діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування. *Теорія та практика державного управління*. 2013. Вип. 4. С. 194-199.

11. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності в умовах інформатизації : організаційно-правові питання теорії і практики. Монографія. /за ред Р. А. Калюжного та В. О. Шамрая. К., Акад. ДПС України, 2008. 296 с.

12. Кисельов В. Впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та вдосконалення інформаційного забезпечення в системах державного управління як нові стратегії адміністративних перетворень. *Наукові розвідки з державного та муніципального управління*. 2015. Вип. 1. С. 348-361.

13. Коваль Р.А. Державне управління в інформаційному суспільстві: перспективи електронного урядування. *Економіка та держава*. 2018. № 4. С. 81-84.

14. Коваль Р.А. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державної влади. *Теорія та практика державного управління : зб. наук. праць*. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2006. № 1 (113). С. 223-226.

15. Котковський В.Р. Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень у діяльності органів державної влади. *Теорія та практика державного управління*. 2015. Вип. 4. С. 132-138.

16. Кузнець Л. Ф. Алгоритм інформаційного забезпечення вищої ланки державного керівництва. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 10. С. 150-156.

17. Лавріненко В. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державної влади. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2003. № 3. С. 502-514.

18. Ліпкан В. А., Дімчогло М. І. Консолідація інформаційного законодавства України. Київ. / за ред. О С. Ліпкан, 2020. 415 с.

19. Любовець Г.В., Король В.Г. Комунікаційно-контентна безпека:

проблематика, підходи, етапи становлення: монографія. Дніпро: 2018. 462 с.

20. Основи публічної політики та управління: навч. посіб / авт.кол.: С.О. Телешун, С.В. Ситник, І.В. Рейтерович, О.Р. Титаренко, С.І. Вировий. Київ: НАДУ, 2011. 312 с.

21. Половцев О.В., Луценко С.М. Інформаційне забезпечення органів державної влади в умовах українських реалій: правовий аспект. *Публічне управління: теорія та практика*. 2013. Вип. 2. С. 5-12

22. Попова І.А. Наукова доповідь «Модернізація інформаційної інфраструктури задля активізації міжрегіонального співробітництва» URL : <http://www.iepd.dn.ua>. (дата звернення : 10.09.2022).

23. Присяжна Л. Функціональний аналіз моделей комунікації для інформаційного забезпечення органів державної влади. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського*. 2008. Вип. 21. С. 211-217.

24. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-ХІІ. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1992. № 48. Ст. 650. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>. (дата звернення: 23.09.2022)

25. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації: Закон України від 23.09.1997 року № 539/97-ВР. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>. (дата звернення: 23.09.2022)

26. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні : Розпорядження, Концепція від 20.09.2017 № 649-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-p>. (дата звернення: 17.09.2022)

27. Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного порталу адміністративних послуг. Постанова Кабінету Міністрів України від 03.01.2013 № 1313. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/13-2013-%D0%BF> . (дата звернення: 22.09.2022).

28. Про державну службу : Закон України від 10 грудня 2015 р. №889-VIII. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show>. (дата звернення : 16.10.2022).

29. Про затвердження Методики формування індикаторів розвитку інформаційного суспільства України : наказ Міністерства освіти і науки України від 06.09.2013 р. № 1271 URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1664-13>. (дата звернення : 12.10.2022).

30. Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI. URL : [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-12](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-12). (дата звернення : 24.10.2022).

31. Про національну програму інформатизації : Закон України від 04.08.1998 № 74/98-вр. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws>. (дата звернення : 24.09.2022).

32. Про доступ до публічної інформації : Закон України [від 13.01.2011 № 2939-VI](#). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws>. (дата звернення: 10.09.2022).

33. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України»: Указ Президента України від 25.02.2017 р. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/472017-21374> (дата звернення: 20.04.2022 р.).

34. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 № 649-р. URL : <http://www.kmu.gov.ua/control>. (дата звернення: 10.10.2022).

35. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації : розпорядження Кабінету Міністрів України від від 03 березня 2021 р. № 167-р URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-konceptsiyi-rozvitk-zahodiv-z-yiyi-realizaciyi-167-030321>(дата звернення: 08.10.2022).

36. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України [від 15.05.2013 № 386-р](#). URL : <http://www.pfu.gov.ua/pfu/control/uk/publish/article>. (дата звернення: 09.09.2022).

37. Про затвердження Порядку формування та виконання регіональної програми і проекту інформатизації (зі змінами та доповненнями 2020 р.) :

постанова Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2000 р. № 644. URL : <http://www.kmu.gov.ua/control>. ((дата звернення: 24.09.2022).

38. Про Програму інформатизації Житомирської області на 2022-2024 роки: рішення Житомирської обласної ради від 01.12. 2021 року № 649. URL : <https://zt.gov.ua/index.php/проекти-рішень/18268>(дата звернення: 17.10.2022).

39. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні : Законом України / Про затвердження плану заходів з виконання завдань, передбачених в законі. URL : zakon.rada.gov.ua. (дата звернення: 20.09.2022).

40. Пугач А.В. Оптимізація постановки цілей та вироблення завдань у системі інформаційно-аналітичного забезпечення державного управління України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2012. № 8. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2012_8_9 (дата звернення: 10.09.2022).

41. Пугач А.В. Сутність процесу інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної виконавчої влади в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2010. № 8. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2010_8_6 (дата звернення: 10.09.2022).

42. Саричев Ю. О. Інформаційно-аналітичне забезпечення як вид інформаційного забезпечення в системі державного управління. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія : Державне управління*. 2017. № 3. С. 120-126.

43. Скребець Р. Інформаційне забезпечення органів державної влади України: проблеми та перспективи. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2017. № 2. С. 46-52.

44. Сніцаренко П.М., Саричев Ю.О. Роль та місце інформаційного забезпечення в системі державного управління. *Державне управління: теорія та практика*. 2016. № 1. С. 46-56.

45. Смагін О.Ю. Інформатизація органів державної влади як підвищення ефективності їх діяльності. *Механізми управління розвитком територій: зб. наукових праць у 2 ч. Ч. 1*. Житомир: Поліський національний університет, 2022. С.131-132.

46. Смагін О.Ю. Місце і роль інформації в забезпеченні органів державної влади. *Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи (секція: Менеджмент, публічне управління та адміністрування)*: матеріали XIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 27-28 жовтня 2022 р. : Дніпро : ДДАЕУ, 2022. С. 233-235.

47. Смагін О.Ю. Напрями інституалізації інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності органів державної влади. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку*: матеріали XXVI Міжнародної науково-практичної конференції /за ред. І.В. Жукової, Є.О. Романенка. м. Загреб (Хорватія): ГО «ВАДНД», 07 листопада 2022 р. С. 57-62.

48. Соколов А.В. Інформаційні технології в організації інформаційно-аналітичного забезпечення державного управління. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 5. С. 86-88.

49. Степанов В.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення системи державного управління. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2015. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2015_1_14. (дата звернення: 11.10.2022).

50. Степанов В.В. Механізм інформаційно-аналітичного забезпечення державної інформаційної політики. *Теорія та практика державного управління*. 2012. Вип. 3. С. 139-145.

51. Танчинець М.М. Поняття, зміст та види інформаційної діяльності органів публічної влади України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету, 2019. Серія ПРАВО. Випуск 39. Том 2*. URL: <http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.39/part>. (дата звернення: 13.10.2022).

52. Телешун С.О., Титаренко О.Р., Рейтерович І.В. Основи інформаційно-аналітичної діяльності в публічному управлінні: навч. посіб. Київ: НАДУ, 2009. 168 с.

53. Фурман Р. Інформаційне забезпечення органів державної влади: проблеми та шляхи їх подолання. *Університетські наукові записки*. 2009. № 1. С. 357-361.

54. Цимбалюк В., Гавловський В., Кашпур В. Державно-правове регулювання соціальних інформаційних відносин. *Українське право*, 1998. № 1 (9). С. 25-41.
55. Чала Н. Система інформаційно-аналітичного забезпечення державного управління розвитком переваг країни. *Теорія та практика державного управління*. 2022. Вип. 1. С. 122-129.
56. Черепін Ю. Інформаційна модель регіону як основа побудови системи інформаційно-аналітичного забезпечення місцевих органів виконавчої влади. *Актуальні проблеми економіки*. 2018. № 12. С.179-195.
57. Яременко О. Функції української держави в інформаційній сфері: поняття та класифікація. *Підприємництво, господарство і право*. 2005. № 6. С. 109-112.
58. Винер Н. Кибернетика: учебник. Москва. 1968. 285 с.